

Bohoslužby v Zábřeze 29.října 2017

Mt 22, 34-40

Milé sestry, milí bratři, tak máme za sebou zase jedny volby. S nimi skončilo takové zajímavé období – předvolební kampaň. Zajímavé z toho hlediska, že hráči vykládají karty na stůl, můžeme jim trochu nahlédnout pod pokličku vařeného povolebního guláše. Mohli jsme také vidět, jak důležité je označit si, kdo je kdo. Ne, nebojte se, nehodlám analyzovat politickou situaci. Spíš se jen chci dotknout jedné věci, která právě v tom soupeření o hlasy voličů bývá dobře vidět. Tou věcí je definice nepřítele, konkretizace nějakého vnějšího nebezpečí. Je potřeba vymezit to špatné protivníka, aby se dalo ukázat to naše dobré. Nejlepší způsob tohoto vymezení je položení nějaké otázky, kterou se soupeř musí chtít nechtět postavit na nějakou stranu, zaujmout nějakou pozici.

Kdybychom nebyli tak ateistickým národem, dalo by se říct, že mnozí z těch předvolebních bojovníků se jistě něco přiučili v Ježíšových příbězích. Pravda, Ježíš nebyl uprostřed předvolebního boje, přesto se dostal do situace, kdy jeho nepřátelé potřebovali něco, čím by ho postavili mimo hru v zápase o autoritu nad Božím lidem. Zkoušeli ledasco, aby Ježíše chytili na nějaké to slovíčko, nějaký skutek, který by se dal rozmáznou, který by se dal vklínit mezi něho a jeho příznivce. Poslední z těchto pokusů je takový velice záludný dotaz. Záludný v tom, že vypadá hluboce, vyvolává zdání hledání nějaké zásadní pravdy. Ve skutečnosti je to jen prostředek chycení Ježíše do pastí. Před Ježíše je položen dotaz po největším přikázání. Jak to vnímá? Co chce vypíchnout jako důležitý bod lidského jednání? Zkusme si to sami promyslet, jak bychom mohli na takový dotaz reagovat? Nemusíme vybírat z celého Zákona, stačilo by třeba jen z Desatera. To by jeden nevěřil, jak krásně by se zde dalo škatulkovat. Ať by se zdůraznilo kterékoliv přikázání, vždycky by to byla chyba, protože by se dalo argumentovat tím, že přece toto je ještě důležitější, případně by se dalo říct, že tuto oblast života dotýčný zlehčuje. Když třeba řekneme, že nejdůležitější je to první přikázání, jinak by přece nebylo první, může někdo namítnout, že zlehčujeme vztah člověka k člověku. A zase by to šlo naopak, když řekneme, že nejdůležitější je to poslední, protože tím vše vrcholí, tak se vystavíme nařčení, že pěstujeme nějakou moralistiku, ale zapomínáme na vztah k Bohu. Podobně by se dalo pokračovat u dalších přikázání.

Dotaz na vypíchnutí jednoho přikázání je ale také dotazem na celkové pojetí Zákona. Jak mu Ježíš rozumí? Shodne se s pohledem farizeů? Připojí se k jejich pohledu, nebo dá najevo, že Zákon vnímá jinak, že Písmo má pro něj jinou hodnotu a tím pádem budou mít argument, aby snížili Ježíšovu věrnost Hospodinu, jeho věrohodnost učitele. Ono to není zase tak patrné na první pohled, ale tady skutečně nejde o hledání Ježíšova pojetí, ale o hledání prostředku, jak nad ním získat převahu, jak mu vytknout neodbornost, nedůslednost, zkrátka ukázat, že není doporučení hodnou autoritou. Je dán muštr a teď se má ukázat, jestli do něj zapadne či nikoliv. Je to takové tázání, které možná sami známe. Klademe otázky, které nemají být pomocí k tomu, abychom druhého lépe poznali, ale abychom si otestovali, abychom si měli na čem postavit náš vztah k němu. Dokonce někdy můžeme už mít tak vybrané otázky, aby se ukázalo, že toho druhého nemůžeme přijmout, protože se lišíme v zásadních věcech. Například v tom, co je pro nás nejdůležitějším přikázáním. Je to postoj, kdy nehledáme v Písmu cestu, jak překonat rozdíly, ale hledáme argumenty, jak je ještě více zdůraznit.

Ježíš ví, kam farizeus svou otázkou míří. A dává mu odpověď, která je velice zvláštní. Na jednu stranu tato odpověď vychází přímo ze Zákona. Ježíš cituje dvě přikázání, které v knihách Mojžíšových skutečně zazní. Nedá se tedy chytit za slovíčko tím, že by si něco vymyslel. Zároveň také těžko lze říct, že je něco důležitějšího, než právě tyto dvě věci. To je ale jen jeden důležitý moment Ježíšovy odpovědi. Ten druhý moment se nachází ve shrnutí podstaty Zákona. Na těchto přikázáních stojí celý Zákon i proroci. Jsou tedy svým způsobem nepostradatelná, bez nich by se celý Zákon obrazně řečeno sesypal, stal by se jen shlukem nějakých doporučení, ale ta by nikam nevedla, nikam neukazovala. A o to právě jde. To nejdůležitější z celého Zákona je to, co mu dává smysl, co jeho jednotlivé části spojuje do logického celku. Jak můžeme vidět, přemýšlí o celé problematice Ježíš trochu jinak než farizeus, který se ho ptal po největším přikázání. Farizeus se pohybuje v jednotlivostech, skoro by se dalo říct až v jakýchsi detailech. Hrabe se v tom, nimrá, proto také spekuluje, který ten detail má větší váhu. Ježíš ale přichází s pohledem, který se dívá v souvislostech. Neznamená to, že by zlehčoval Zákon, ale přeci jen vede své posluchače k tomu, aby se neupínali ke psané literatuře, ale k živému slovu, které je za ní. To je vlastně patrné v pohledu na člověka. Když se ptáme po jednotlivostech, soudíme také jednotlivé činy, které člověk koná. Tyto činy ale vidíme izolovaně. Proto vedou k odsouzení, k beznaději. Výsledkem je vidění člověka, který je hříšník, protože činí jednotlivé hříchy. Teoreticky by pak mohl přestat být hříšníkem, když ty jednotlivé hříchy přestane páchat. Typicky to můžeme vidět v námitce mnoha lidí, kteří říkají, že jsou spravedliví, protože evidentně neporušili nic z příkazů desatera. Nepáchají takto definované hříchy, nejsou tedy hříšníci.

Ježíšův pohled je kompletnější. Lidské jednání nevidí v jednotlivostech, ale v souvislostech. I v tomto pohledu je člověk hříšník. Ale jeho hříšnost se neodvíjí od konání špatných činů, nýbrž od celého nastavení lidského života. Není hříšník, protože by byl usvědčen z něčeho konkrétního, ale protože je usvědčen ve svém nitru. Je hříšník, protože má hřích, jeden jediný hřích, a tím je porušení toho, co Ježíš vyzvedl jako největší přikázání. Jediným hříchem je nemilování Boha z celé síly a nemilování bližního jako sebe samého. Ospravedlnění tohoto hříchu nevede

sebevětší snahou o konání jednotlivého dobra, ale jen obnovou lásky k Bohu i bližním. Tato obnova není možná jinak než obětí skutečné lásky, kterou vidíme v golgotském kříži. Ježíš tak nemluví o tom, co člověka od Boha odděluje, ale naopak, ukazuje k tomu, co jej s ním spojuje, sjednocuje. Postavení celého zákona na lásce k Bohu a bližnímu je pozitivní ukázkou cesty záchrany lidského života. Neslyšíme zde nic z toho, co musíme konat, ale slyšíme, co nás spojuje, co naše jednání podněcuje.

Ježíšova odpověď je docela dobrou školou pro farizea i nás. Již samozřejmě víme, že jsme spaseni pouhou milostí. K novému životu nás nedovede sebe dokonalejší snaha o nečinění zla, ale přijetí Boží milosti. Přesto v nás stále tak nějak zůstává ta touha hledat skutečně důležité, skutečně podstatné, abychom mohli posuzovat sebe i druhé. Jako evangelíci vnímáme, že důležitou součástí našeho života je Bible. A můžeme kolikrát spekulovat nad tím, jak se k ní postavit. Jak je to s jejím textem? Je pravdivý? Je věrohodný? Stalo se všechno tak, jak je tam psáno? Je tak lehké se dělit na fundamentalisty a liberály, mystiky či osvícence a považovat právě ten svůj přístup k Bibli za důležitý. A přitom je důležitost Bible zcela někde jinde. Je v tom, jak moc promluví do našeho života. Je v tom, kam posune náš vztah k Bohu. Stane se překážkou toho, abychom mu důvěřovali, nebo naopak se stane posilou, povzbuzením? Když Ježíš tomu farizeovi říká, že to nejdůležitější je právě láska k Bohu a bližnímu, potom je zřejmá jedna věc. To, co má stát na prvním místě mezi člověkem a Bohem, není dost dobře zachytitelné příkazy a zákazy pro lidské jednání. Je to uloženo mnohem hlouběji v člověku, v jeho nitru, kde se rozhoduje, jakou roli Bůh v lidském životě hraje. Z toho pak vyplývá, že i samotné Písmo, tedy Bible, nevede lidský život k hledání toho, jaké konkrétní lidské skutky konat, abych byl označen jako dobrý. Vede k hledání toho, jak následovat Boží jednání v tomto světě, vede k porozumění tomu, proč Bůh jedná právě tak, jak jedná. A v tomto jednání také můžeme poznávat, že Bůh v Ježíši Kristu nepřichází soudit naše skutky, ale přichází vytvořit pouto, které pojí člověka a Boha do jednoho společenství. Tomu pak učí i nás. Nemáme se ptát po tom, co nás od sebe vzdaluje, ale společně máme hledat, co nás může vzájemně propojit, co nás sblíží v jeden Boží lid. A to právě také jde. Jsme Boží lid, jsme společenství učedníků. Nestojíme na tom, že máme stejná oblíbená místa v Bibli, nestojíme na tom, že ke všemu máme stejný názor. Stojíme na tom, že se nás dotkla Boží láska a tento okamžik změnil celý náš život. Stojíme na tom, že tato proměňující láska nás spojuje s bratřími a sestrami, a právě díky tomu jsme schopni konat společně Boží dílo spásy.

Pane Ježíši, ukázal jsi nám, že není vždy důležité porozumět tvým slovům, ale je důležité ti v lásce důvěřovat. Ukázal jsi nám, že není důležité si druhé nějak zaškatulkovat, ale přijmout je jako sobě rovné. Prosíme, uč nás tomu, aby nehledali, jak se od ostatních odlišit, ale abychom hledali, jak společně být oslavou tvého díla.

Amen.

neděle 29.října 2017

Napsal uživatel Vlastislav Stejskal
Středa, 13 Březen 2019 15:15 -

p { margin-bottom: 0.25cm; line-height: 120%; }